

Ditte Maria Bergstrøm**Henny Stouby (red.):
Sociale netværksider – som tekst og kontekst.
Aarhus: ViaSysteme, 2012**

MedieKultur 2014, 57, 203-205

Published by SMID | Society of Media researchers In Denmark | www.smid.dkThe online version of this text can be found open access at www.mediekultur.dk

Inden for skønlitteraturens verden har den helt store diskussion den seneste tid handlet om, hvorvidt man kunne anmelde et værk retfærdigt, endsig kompetent, hvis man ikke tilhørte målgruppen. Velvidende at dette ikke er skønlitteratur, vil jeg alligevel indledningsvist pointere, at det er jeg ikke. Altså en del af målgruppen. Langtfra. Men derfor kan jeg jo godt mene noget og have en holdning til antologien. For at få det faglige på plads har jeg dels været formand for en skolebestyrelse igennem fem år, og dels har jeg beskæftiget mig indgående med digitale medier igennem 10 – herunder som underviser på IT-Universitetet. Jeg har dermed et vist kendskab til begge genstandsfelter. Om ikke som en del af målgruppen, så i hvert fald som tæt beskuer til den. Nu er det nævnt, og du kan nu selv lægge de filtre ned over denne anmeldelse, som du ønsker.

Antologien *Sociale netværksider – som tekst og kontekst* henvender sig ifølge teksten på bagsiden til: “[...] undervisningsmæssig brug på fx lærer- og pædagoguddannelserne, men vil også være relevant for alle, som ønsker at optimere deres viden om børn og unges brug af sociale netværksider.”

Omdrejningspunktet er børn og unges stadig stigende og flittige brug af sociale medier, fx Facebook. Den er fra 2012, og selvom jeg ikke lige har data i baghånden, der bekræfter min tese, er min helt klare fornemmelse dog – når jeg kigger rundt i landskabet – at forbruget ikke bliver mindre. Tværtimod. Derfor bør antologier, der som denne samler relevant forskning om emnet, målrettet lærere og studerende på lærer- og pædagoguddannelser, blive modtaget med kyshånd og ophøjet til obligatorisk læsning.

Den består af syv kapitler, der varierer i såvel længde som tyngde. Malene Charlotte Larsen har fået ordet i det introducerende kapitel, der hedder "Børn, unge og sociale netværkssider. Hvad ved vi?", og meget passende sættes antologiens to centrale dele, nemlig unge og sociale netværk, under skarp lup, og dermed kridtes banen op. Kapitlet starter hos Adam og Eva og giver således et mediehistorisk rids og en definition af paraply-betegnelsen *sociale medier*. I denne antologi er det primært Facebook, der fungerer som referenceramme, men om platformen hedder *Snapchat*, *Instagram*, *Twitter*, *Tinder* eller et helt sjette, er sagen underordnet. Pointen er den samme: Voksne! Forhold jer til det! Sociale medier er kommet for at blive og er en stor del af de unges naturlige medielandskab.

Efter Larsens introduktion til den mediehistoriske udvikling fortsætter kapitlet med en beskrivelse af forskellige typer af motiver for brugen af sociale medier, runder konstruktionen af venskaber og identitet og giver også et lille indblik i online-risici som optakt til kapitlets sidste – og efter min mening – vigtigste afsnit, nemlig opsamlingen.

Med baggrund i resten af kapitlet, bliver der nemlig rundet af med en solid argumentation, der er skåret ud i pap, hvorfor det ikke længere giver mening at skelne imellem on- og offline verdener, der tværtimod er smeltet sammen. Larsen skriver:

Derfor skal brugen af sociale netværkssider også ses om en sammensmeltning af 'online' og 'offline'. Internettet og de aktiviteter, som unge udfører her, er ikke "en anden verden", men blot en del af den verden, de unge lever i. (p. 66)

Og hvis ikke skolerne før har turdet udnytte den mulighed, de fik i en regelændring for et par år siden, og derved træde i karakter som autoriteter i de unges private rum (læs: efter skoletid), ved fx mobning, er der efter dette kapitel ikke længere tvivl om, at denne berøringsangst skal væk. Og det kan kun gå for langsomt. Hvis bogen kun havde ét kapitel, skulle det være dette!

Der hersker ikke tvivl om, at det første kapitel også er det stærkeste, og mest centrale, i bogen. Dette cementeres yderligere ved, at de efterfølgende seks på mange måder forekommer, som om de mest af alt er udbygninger af Larsens indledende. Mange af kapitlerne byder på umiddelbare analyser, der giver det voksne blik på børns brug af digitale medier nye nuancer, og med de mange, gode eksempler bliver bogen konkret og horisontudvidende. Denne meget konkrete og operationelle tilgang gør også, at et par kapitler kommer til at stå i skærende kontrast som teoretiske for teoriens skyld. Dette er blandt andet min tydelige fornemmelse i artiklen af Zimmer Brandt, der kommer til at virke studentikos, når Facebook bliver analyseret i en Luhmann-baseret systemteoretisk optik. Men pyt med det! Antologien er vedkommende og relevant for den intenderede målgruppe.

Og tillad mig så at komme tilbage til det med skolen. For som jeg nævnte, fik skolen for et par år siden nemlig udvidet sit handlerum over for eleverne, idet man erfarede, at der ikke længere var adskilte verdener – i skolen, og når eleverne havde fri. Derfor tilføjede man en ekstra passus i "Bekendtgørelse om fremme af god orden i folkeskolen", hvor der nu står:

Book review: Sociale netværkssider – som tekst og kontekst

Hvis en elev ikke overholder skolens ordensregler, værdiregelsæt eller i øvrigt almindelige normer for god opførsel kan skolens leder, jf. § 4, iværksætte foranstaltninger over for eleven.

Stk. 2. Foranstaltninger kan anvendes i anledning af

- 1) elevens benyttelse af skolens tilbud eller
- 2) *anden elevadfærd, der, selvom den er udvist uden for skolen, har haft en direkte indflydelse på god orden i skolen* (min kursivering).

(Undervisningsministeriet (2010): Bekendtgørelse om fremme af god orden i folkeskolen. Konsulteret d. 15. juni 2014. www.retsinformation.dk/Forms/R0710.aspx?id=131217).

Den største udfordring er altså ikke at give skolerne bemyndigelse til at træde ind, når mobning og chikane via sms på pigeværelset en sen aften går hårdt ud over skolegangen. Men mere at få skolerne til at turde tage denne bemyndigelse på sig i erkendelsen af, at tingene netop hænger sammen, og adfærd uden for skolens fysiske tid og rum, med stadig stigende kraft, spreder sig langt ud over, hvad man hidtil har været vant til.

Dermed kommer kapitel 2, " En emotionel affære – unge, teknologi og sociale relationer", til at fungere som et utrolig kraftfuldt belæg for Larsens påstand om, at on- og offline verdener er smeltet sammen, idet Kofoed netop peger på de digitale mediers karakter i forbindelse med digital mobning og sammenligner dem med en rhizomatisk struktur (p. 78). Jeg er godt klar over, at dette ikke på nogen måde er en ny analogi, men den virker godt og efter hensigten. Hvilket alt andet lige må være det springende punkt.

Så for at afslutte som jeg indledte, nemlig med målgruppen, så mener jeg ikke, at den er forkert, men dog alt for snævert. For nok bør de, der er tættest på børn og unge, naturligvis forstå, hvilken verden de lever i. Men antologien henvender sig også i høj grad til rammesætterne på skolen: Bestyrelsen og ledelsen, der skal skrive og eksekvere de strategier og handlerum, skolen agerer under – og her bør denne antologi være en del af det faste curriculum.

Ditte Maria Bergstrøm
Digital konsulent
DR Arkiv
dibe@dr.dk